

Kakorkoli že, čas je, da začnemo razmišljati o varoji

Paolo Fontana

Operativna enota za varstvo rastlin in biotsko raznovrstnost v kmetijstvu in gozdarstvu

Center za prenos tehnologij

Fundacija Edmunda Macha

Vreme in čebele

Produktivna sezona se je začela. Tudi tokrat pridelek, vsaj do zdaj, ni bil bogat, predvsem pa so bile med posameznimi območji velike razlike. Značilnega spomladanskega cvetja zaradi dolgotrajnih **padavin** v splošnem ni bilo. Podnebje je po eni strani upočasnilo razvoj čebeljih družin, po drugi strani pa je botrovalo obilnemu rojenju. V mnogih primerih je bilo cvetenje robinije (*Robinia pseudoacacia*) (**oglejte si SLIKO**) razočaranje – veliko cvetov in malo pridelka.

Le v višjih predelih je čebelam uspelo izkoristiti to priložnost, čeprav pridelek v teh okoljih ni tako obilen kot v nižinskih predelih ali v gričevju. Vendar je cvetenje omogočilo ustrezen razvoj čebeljih družin tudi v primerih, ko je bilo v satju malo akacijevega medu, čeprav je moralo nekaj čebelarjev na nekaterih območjih svoje družine dohranjivati celo do maja.

Vendar je obilno deževje spomladi 2025 močno prispevalo **k rasti vegetacije**, zato so bili številni travniki (tisti dobri, tj. mešani) bogati s cvetnim prahom in nektarjem ter posledično s čebelami. Vendar se produktivna sezona že zaključuje.

Kaj lahko pričakujemo

Po **lipi** in **kostanju** si lahko obetamo le malo. Zdi se, da manine paše na **jelki** v goratih predelih še ni v izobilju, za redke srečnejše pa bo cvetenje gorsko-alpskih travnikov in **rododendrona** dodatna produktivna priložnost. Toda čez nekaj tednov se bo produktivna sezona zaključila in vsi čebelarji bodo ocenjevali letino.

Poletno zatiranje varoje

Zatem nastopi ključni trenutek, in sicer poletno zatiranje varoje (*Varroa destructor*). To tretiranje je ključnega pomena za pripravo čebeljih družin na prezimovanje in na novo sezono. Žal so leta 2024 in v začetku leta 2025 v čebelnjakih zabeležili velike izgube. Natančnega vzroka za te pogine ni. K temu je zagotovo prispeval parazit *Nosema ceranae*, vendar je glavni vzrok, kot vedno, najverjetneje v **napakah** pri poletnem zatiranju varoj. Cilj poletnega zatiranja je drastično zmanjšanje populacije pršic v čebeljih družinah in s tem tudi virusov, ki

so z njimi najtesneje povezani, in sicer **virusa deformiranih kril (oglejte si SLIKO)** in virusa akutne paralize. Poleg tega, da se prehranjujeta s pršicami, ta dva virusa dramatično učinkujeta na mladice čebel (ličinke, predbube in bube), kar v hudih primerih okužbe povzroči njihovo smrt, pogosteje pa skrajša življenjsko dobo odraslih čebel, ki se izležejo iz celic, v katerih so varoje nemoteno delovale. Zato je treba **populacijo varoj čim bolj zmanjšati že poleti**, saj so v zadnjih mesecih dobre sezone čebelje družine zaposlene z vzrejo zimske zalege, ki bo živela dlje kot šest mesecev in bo zato edina lahko zagotovila preživetje panja. Vsak čebelar mora že na tej točki ugotoviti stopnjo napadenosti svojih panjev, da lahko ustrezno načrtuje najprimernejše metode in predvsem trenutek, ko je potrebno tretiranje oziroma ko je treba začeti postopek zatiranja varoj.

Spremljanje, nadzor in odločanje o ukrepih

Tedensko štetje varoj na dnu panja je lahko dober pokazatelj, če je dno očiščeno in morda obloženo z listom papirja, namazanim z vazelinsko mastjo. **Metoda s sladkorjem v prahu** je vsekakor veliko bolj zanesljiva, čeprav jo je zaradi prisotnosti satov nekoliko težje izvajati. Najpreprostejši način je **pozorno opazovanje** zalege na satju, da odkrijemo morebitne čebel s pršicami ali deformiranimi krili.

Če opazimo nenormalne okužbe z varojami, jih je priporočljivo zdraviti čim prej in z zelo učinkovitimi metodami, kot je na primer **prekinitev zaleganja**, ki ji sledi tretiranje z **oksalno kislino**, ali v najhujših primerih odstranitev in **uničenje zalege** ter takojšnje tretiranje čebelje družine z oksalno kislino. Sezona 2026 se začanja zdaj in vsak čebelar mora že zdaj storiti vse, da poskrbi za zdravje svojih čebeljih družin.